

Advies over de bejaagbaarheid van patrijs naar aanleiding van de gestandaardiseerde voorjaarsstelling 2022

Adviesnummer:	<u>INBO.A.4451</u>
Auteurs:	Thomas Scheppers, Raïsa Carmen
Contact:	Niko Boone (niko.boone@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	2022/30
Geadresseerden:	Agentschap Natuur en Bos T.a.v. Michiel Stas Havenlaan 88 bus 75 1000 Brussel michiel.stas@vlaanderen.be
Cc:	Agentschap Natuur en Bos Joris Janssens (joris.janssens@vlaanderen.be) Filiep Cardoen (filiep.cardoen@vlaanderen.be)

Voor de administrateur-generaal wnd., afwezig
Dr. Maurice Hoffmann
i.o. Marc Pollet

Wijze van citeren: Scheppers T. & Carmen R. (2022). Advies over de bejaagbaarheid van patrijs naar aanleiding van de gestandaardiseerde voorjaarsstelling 2022. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4451. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Aanleiding

Wildbeheereenheden (WBE) moeten jaarlijks de voorjaarsstand van patrijs in hun werkingsgebied rapporteren in een wildrapport. Eén van de voorwaarden om patrijs te mogen bejagen in een WBE, is de aanwezigheid van minstens drie broedparen patrijzen per 100 ha open ruimte gedurende de drie voorgaande kalenderjaren.

Voor het bepalen van deze voorjaarsstand werd tot 2020 geen gestandaardiseerde monitoringsmethode vooropgesteld. Hierdoor was niet gekend op welke wijze en met welke nauwkeurigheid de door de WBE's gerapporteerde aantallen bepaald werden. Sinds 2021 moeten de WBE's de voorjaarsstand van patrijs bepalen volgens een gestandaardiseerde methode.

In 2021 en 2022 voerde een onafhankelijke partij gerichte en niet-gerichte patrijzentellingen uit in verschillende jachtterreinen. In enkele jachtterreinen werden in 2022 veel lagere dichtheden gerapporteerd door de jagerij dan in 2021. Jaarlijkse schommelingen in de dichtheden zijn normaal. Bij tien van de door de onafhankelijke partij getelde telblokken valt de afname wel buiten het 99% betrouwbaarheidsinterval. Bij dergelijke daling kunnen vragen gesteld worden over de toestand van de patrijs in het jachtterrein waarin dit telblok ligt.

Vragen

1. Gaat het INBO akkoord met volgende aannames over de goede instandhouding van patrijs en de voorwaarden om deze kwetsbare soort te mogen bejagen? Kan u dit verder motiveren?
 - A. Als waarde voor de voorjaarsstelling moet gebruik gemaakt worden van het resultaat van de gestandaardiseerde telling van 2021. De gestandaardiseerde telling is betrouwbaarder dan wat er gerapporteerd wordt in de wildrapporten. Hierdoor zullen vier WBE's die volgens de eigen rapportering in het wildrapport wel mogen jagen, in 2022 uitgesloten worden van de jacht.
 - B. WBE's die zelf voldoende patrijzenkoppels rapporteren maar niet deelnamen aan de gestandaardiseerde telling in 2022, worden uitgesloten van de jacht omdat we zonder de resultaten van de gestandaardiseerde telling niet met zekerheid kunnen zeggen of de patrijs zich in deze WBE in een goede staat van instandhouding bevindt.
 - C. WBE's die in 2022 deelnamen aan het gestandaardiseerd telprotocol maar minder dan 3 koppels per 100 ha uitkomen, worden uitgesloten van de jacht omdat we niet met zekerheid kunnen zeggen dat de patrijzen zich in deze WBE in een goede staat van instandhouding bevinden.
2. Net zoals in 2021 werd in het voorjaar van 2022 ook geteld samen met een onafhankelijke partij. Voor tien telblokken resulteerde dit in een zeer sterke afname van het aantal koppels in vergelijking met vorig jaar. Kan voor al deze telblokken geconcludeerd worden dat het hier in 2021 opzettelijk foute gegevens gerapporteerd werden? Zo niet, wat zijn mogelijke andere redenen voor deze grote afnames?

Toelichting

Vraag 1.A.

Van de WBE's die voor het jaar 2021 een voorjaarsstand rapporteren in het wildrapport die afwijkt van het resultaat van de gestandaardiseerde telling, is niet gekend op welke wijze en met welke nauwkeurigheid de schatting in het wildrapport bekomen werd.

Aangezien de gestandaardiseerde tellingen voor alle WBE's in Vlaanderen op een uniforme manier verwerkt worden, resulteert dit in een gelijkwaardige evaluatie van de voorjaarsstand voor alle WBE's. In dat opzicht zou men inderdaad kunnen opteren om de schatting van de gestandaardiseerde telling te hanteren.

Omdat in een aantal WBE's de gebiedsdekkendheid en het aantal gestandaardiseerde tellingen in 2021 ondermaats waren (zie Carmen *et al.*, 2021), is het niet gekend in welke mate het resultaat voor deze WBE's een onderschatting van de werkelijke populatiestand is. Zo wijst Scheppers (2021) er op dat door de volledige oppervlakte open ruimte binnen een WBE in rekening te brengen, ongeacht of de volledige oppervlakte geteld werd, er mogelijk een belangrijke invloed zal zijn op de geschatte dichtheid. Door het ontbreken van gegevens van de gebieden die niet geteld zijn geweest in 2021, zouden gebiedsdekkende tellingen in 2022 meer duidelijkheid moeten brengen over de actuele populatie in de WBE (Scheppers, 2021).

Van de vier WBE's die op basis van de gestandaardiseerde telling van 2021 onder de drempelwaarde zouden komen, voerde één WBE in 2022 geen gestandaardiseerde tellingen uit (zie tabel 1, WBE 4). Hierdoor kan voor deze WBE geen uitspraak gedaan worden over het resultaat van 2021.

Twee van de vier WBE's hadden in 2021 amper geteld: minder dan 25% van de oppervlakte werd minstens één keer geteld. In 2022 werd in een van die twee WBE's de drempelwaarde net gehaald (WBE 2). In dit geval was er dus hoogstwaarschijnlijk een onderschatting van de stand in 2021 door een onvoldoende gebiedsdekkende telling. In de andere WBE (WBE 3) werd in 2022 opnieuw een lage dichtheid ver onder de drempelwaarde bekomen door een ondermaatse dekking van de tellingen. Een goede inschatting van de werkelijke dichtheid is hier dus ook niet mogelijk.

De vierde WBE (WBE 1) telde in 2021 tussen 25% en 50% van de oppervlakte minstens één keer. In tegenstelling tot in 2021, werd in 2022 een telresultaat boven de drempelwaarde bekomen. Ditmaal was de gebiedsdekkendheid van de tellingen hoger dan in 2021. Ook voor deze WBE concluderen we dat de telresultaten van 2021 waarschijnlijk een onderschatting van de werkelijke stand opleverde.

Voor twee van de vier WBE's (WBE 1 en 2) concluderen we dat het gebruik van de gestandaardiseerde tellingen van 2021 i.p.v. de schattingen gerapporteerd in de wildrapporten door het ANB, niet correct zou zijn. Voor de twee andere WBE's (WBE 3 en 4) beschikken we over onvoldoende gegevens om een uitspraak te kunnen doen.

Door de onzekerheid van het resultaat van de gestandaardiseerde tellingen als gevolg van een onvoldoende gebiedsdekkendheid, raden we aan om de schattingen van de wildrapporten te hanteren voor 2021, maar wel rekening te houden met het resultaat van de gestandaardiseerde tellingen van 2022 in de verdere beslissing over het al dan niet toelaten van de jacht (zie verder).

Tabel 1. Vergelijking van de resultaten van de gestandaardiseerde tellingen van 2021 en 2022 en weergave van de gebiedsdekkendheid van deze tellingen in 2021 van vier WBE's die voor 2022 de drempel van gemiddeld 3 broedparen per 100 ha behaalden volgens de schattingen in het wilddrapport van de voorgaande 3 jaren, maar niet indien de gestandaardiseerde telling voor 2021 gehanteerd wordt i.p.v. de waarde in het wilddrapport voor dat jaar.

	Oppervlakte van de WBE 1 keer geteld in 2021	Oppervlakte van de WBE 4 keer geteld in 2021	Aantal broedparen per 100 ha open ruimte in 2021	Aantal broedparen per 100 ha open ruimte in 2022
WBE 1	25%-50%	25%-50%	1,84	3,35
WBE 2	0%-25%	0%-25%	0,86	3,05
WBE 3	0%-25%	0%-25%	1,12	1,48
WBE 4	50%-75%	25%-50%	2,39	/

Vraag 1.B.

Zoals gesteld in Scheppers (2021) beschikt het INBO voor WBE's die geen tellingen volgens het standaard telprotocol uitvoerde in 2022, niet over bijkomende gegevens voor het evalueren van het wildbestand in de WBE. Hierdoor kunnen we niet inschatten in welke mate de gerapporteerde voorjaarsstanden uit de wilddrapporten correct zijn. Hierdoor onderschrijft het INBO de conclusie van het ANB dat in deze WBE's niet met voldoende zekerheid kan vastgesteld worden dat het patrijzenbestand gunstig is conform de drempelwaarde om jacht toe te laten.

Vraag 1.C.

Bij WBE's die in 2022 deelnamen aan het gestandaardiseerde telprotocol en onder de drempelwaarde van 3 koppels per 100 ha uitkomen, is dit mogelijk te wijten aan een achteruitgang van de patrijs.

Een andere mogelijke verklaring is dat niet alle WBE's bij de gestandaardiseerde telling het volledige telgebied inventariseerden. Zoals toegelicht in Carmen *et al.* (2021) wordt voor elke WBE, ongeacht of de volledige oppervlakte geteld werd, de volledige oppervlakte open ruimte binnen de bejaagbare oppervlakte van de WBE in rekening gebracht. Afhankelijk van de mate waarin de tellingen gebiedsdekkend uitgevoerd werden, kan het in rekening brengen van telblokken waar geen tellingen werden uitgevoerd een grote invloed hebben op de berekende dichtheid. Ook in 2022 was de gebiedsdekkendheid in een aantal WBE's ondermaats. Scheppers (2021) stelt dat de lage gebiedsdekkendheid van de tellingen in 2021 voornamelijk voorkomt in de provincies waar een lagere stand van patrijs verwacht wordt. Voor 2022 is de volledige evaluatie van de gebiedsdekkendheid van de gestandaardiseerde tellingen nog niet afgerond.

Voor beide situaties, een werkelijke afname van het patrijzenbestand of een onzekerheid op het telresultaat door een onvoldoende gebiedsdekkendheid van de tellingen, onderschrijft het INBO de conclusie van het ANB dat in deze WBE's niet met voldoende zekerheid kan vastgesteld worden dat het patrijzenbestand gunstig is conform de drempelwaarde om jacht toe te laten.

Vraag 2.

Net zoals in 2021 werd in het voorjaar van 2022 ook geteld samen met een onafhankelijke partij. Voor tien telblokken resulteerde dit in een zeer sterke afname van het aantal koppels in vergelijking met de gestandaardiseerde telling van 2021 uitgevoerd door de WBE's. Hieruit kan echter niet geconcludeerd worden dat in 2021 opzettelijk foute gegevens gerapporteerd

werden. Per telblok zouden voor beide teljaren volgende elementen onderzocht moeten worden:

- Werden er ongewild foute gegevens gerapporteerd?
- Ontbreken er gegevens?
- Werden de tellingen telkens gebiedsdekkend in het telblok uitgevoerd?
- Gebeurden de tellingen conform het telprotocol (bv. vier tellingen, in gunstige weersomstandigheden, gespreid over de telperiode)?

Daarnaast is het mogelijk dat het habitat in een telblok dermate veranderde tussen 2021 en 2022 dat het minder geschikt werd voor patrijs. Hoewel recent kaartmateriaal gehanteerd werd om de oppervlakte open ruimte te berekenen (zie Onkelinx & Carmen, 2022), is het niet uit te sluiten dat een recente wijziging nog niet aangepast werd in het kaartmateriaal. Ook andere oorzaken kunnen een sterke daling verklaren, zeker voor telblokken met een kleine oppervlakte en/of een laag aantal koppels.

We raden aan om geval per geval en in overleg met de lokale jachtrechthouder na te gaan of er een logische verklaring is voor deze verschillen in telresultaten voordat geconcludeerd zou worden dat er effectief opzettelijk foute gegevens gerapporteerd werden.

Referenties

Carmen R., Scheppers T., Onkelinx T. (2021). Aantal patrijzenkoppels per wildbeheereenheid op basis van gestandaardiseerde tellingen. Resultaten voor 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021 (46). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI:doi.org/10.21436/inbor.52402055

Onkelinx T. & Carmen R. (2022). Afbakening van de open ruimte voor patrijs in functie van de jachtreglementering. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2022 (2). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: [10.21436/inbor.70809860](https://doi.org/10.21436/inbor.70809860)

Scheppers T. (2021) Advies in het kader van artikel 23.1° van het Jachtvoorwaardenbesluit voor de jacht op patrijs in 2021 (Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek; nr. INBO.A.4236). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.